

ภาคผนวก ก
โครงการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ภาคผนวก

โครงการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เสนอโดย

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

นายสุวิทย์ คุณกิตติ

ประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบาย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการสร้างเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความศิคริเริ่ม และการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรัฐบาล จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

ปรัชญา

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และการจัดการหมู่บ้าน และชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประ โยชน์ ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน และชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
5. การกระจายอำนาจในท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

วัตถุประสงค์

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับนำไปสู่การสร้างกองทุนที่มีประสิทธิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

และพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับรากฐานของประเทศรวมทั้งสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

แผนการดำเนินงานตามนโยบาย

1. การจัดตั้งกองทุนฯ (ปี 2544)
2. การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (ปี 2545)
3. การทำให้กองทุนฯ เข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน (ปี 2546-2547)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะที่ 1 การจัดตั้งกองทุน

	เป้าหมาย	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
1. การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน	74,881	71,573	95.58
หมู่บ้าน	71,364	70,505	98.79
ชุมชนเมือง	3,517	1,068	30.36
2. ผ่านการพิจารณาของ สทพ.	74,881	57,364	75.20
หมู่บ้าน	71,364	56,268	75.80
ชุมชนเมือง	3,517	78	2.20
3. จัดสรรและ โอนเงิน	74,881	56,364	75.20
หมู่บ้าน	71,364	56,268	78.80
ชุมชนเมือง	3,517	78	2.20

คาดว่าจัดสรรและ โอนเงินตามการขอขึ้นทะเบียนได้ภายในเดือนธันวาคม 2544

การดำเนินงานในระยะที่ 2 (การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ)

1. ยุทธศาสตร์

ให้กระบวนการการศึกษาและเรียนรู้ เป็นขบวนการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ยุทธวิธี

การจัดการเรียนการสอน “หลักสูตรประกาศนียบัตร สาขา การจัดการและการประเมินโครงการ” เพื่อเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้จากนักศึกษาไปสู่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. โครงการ/กิจกรรม

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บัณฑิต กทบ.)

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนฯ ให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษابัณฑิต
- สร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน
- สร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิต
- เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนฯ

เป้าหมาย

- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนฯ 74,881 กองทุน
- ให้บัณฑิต ได้ยกระดับฐานะการศึกษา จำนวน 74,881 กองทุน
- มีรายงานผลความก้าวหน้าตามนโยบายและรายงานผลวิจัยของกองทุน จำนวน 74,881 กองทุน

วิธีดำเนินการ

- ให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเดือนละ 6,360 บาท เป็นระยะเวลา 10 เดือน
- นักศึกษาต้องลงทะเบียนในระดับบัณฑิตศึกษาด้านวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ
- นักศึกษาจะต้องปฏิบัติหน้าที่กองทุนหมู่บ้านในการส่งเสริมและประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านซึ่งกระบวนการทำงานจะผนวกไปกับกระบวนการเรียนการสอน
- ลักษณะการเรียนจะเน้นการปฏิบัติงานเป็นหลัก
- การประเมินผลผู้สำเร็จการศึกษาจะเป็นไปตามมาตรฐานของสถาบันแต่ละแห่ง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ประเทศชาติ

- พัฒนาทรัพยากรบุคคลที่จะนำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - ลดปัญหาบัณฑิตว่างงานในระดับหนึ่ง
 - เป็นส่วนหนึ่งในการกระตุ้นเศรษฐกิจ
- กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ประชาชน)
- ได้รับองค์ความรู้ และได้ผู้ช่วยในการประสานงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารการกองทุนฯ
 - สามารถพัฒนากองทุน ให้เข้มแข็งและยั่งยืนเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นักศึกษา (บัณฑิต)

- เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ และวุฒิการศึกษา
- มีรายได้ และลดรายจ่ายของครอบครัว
- มีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น อันเนื่องจากวุฒิการศึกษาที่ได้รับและความมีประสบการณ์

รัฐบาล

- เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนของรัฐบาล เพื่อไปสู่แผนการดำเนินงานในระยะที่ 3 (กองทุนเข้มแข็งและพัฒนาที่ยั่งยืน)
- ได้รับรายงาน ทั้งรายงานความก้าวหน้า และการวิจัย ประเมินผล
- เชื่อม โยงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

ความร่วมมือที่ผ่านมาในการรับสมัคร

ภาค	จำนวนทุน	ผู้สมัคร	ร้อยละ
เหนือตอนบน (9 จังหวัด)	8,423	13,225	157.90
เหนือตอนล่าง (9 จังหวัด)	7,967	10,837	136.06
อีสานเหนือ (11 จังหวัด)	15,757	23,498	119.13
อีสานใต้ (8 จังหวัด)	16,285	20,874	128.19
กลางและตะวันออก (14 จังหวัด)	10,022	10,904	108.80
กลางและตะวันตก (8 จังหวัด)	9,723	8,996	108.80
ใต้ (14 จังหวัด)	8,706	23,006	264.94
กรุงเทพและปริมณฑล (นนทบุรี/สมุทรปราการ)	1,999	5,049	262.58
รวม	74,881	116,483	155.66

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

การบูรณาการในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายของกระทรวงศึกษาธิการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ องค์กรหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ภาครัฐและเอกชนทั้งในด้านการดำเนินงานตามแผนงานติดตามสนับสนุนและประเมินผล

23) หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล

ความคิดหรือโครงสร้างความคิดหรือตัวแบบทางคิด โดยใช้ตัวแบบความคิดเชิงระบบ (System Model) เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปร สำหรับทำการเก็บข้อมูล ตัวแบบความคิดนี้คือชีพพีโมเดล (CIPP) ซึ่งสตัฟเฟิลบีม ให้ความหมายของการประเมินว่าเป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มา ซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2535:206) สตัฟเฟิลบีม ให้ความหมายของการประเมิน คือกระบวนการของการกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้น มาจัดทำให้เกิดเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอ สำหรับใช้เป็นแนวทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อ ยาวดี วิบูลย์ศรี (2539:36) ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารผู้รู้พอจะทราบการประเมินตาม โมเดลของสตัฟเฟิลบีม สรุปเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดและระบุบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
2. จัดเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดสารสนเทศ

ภาคผนวก ข
ประวัติหมู่บ้าน

มหาวิทยาลัยพระเวศวรร

ประวัติหมู่บ้าน

1) ประวัติของบ้านจี้เหล็กหลวง

บ้านจี้เหล็กหลวง หมู่ที่ 6 คนกลุ่มแรกได้อพยพมาจากผืนแผ่นดินใหญ่ประเทศจีน แล้วอพยพมาที่เชียงตุงประเทศพม่า ต่อมาได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทยรวมตัวกันเป็นหมู่บ้านนี้เมื่อปี พ.ศ. 2230 หรือประมาณ 315 ปีมาแล้ว

1.1 คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีใครบ้าง

- ประชาชนจากเชียงตุง ซึ่งเป็นชาวไทยเงินอพยพมาอยู่กับคนไทยล้านนา ณ ที่หมู่บ้านแห่งนี้

1.2 สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านนี้ ก่อนที่จะจัดตั้งหมู่บ้านเป็นอย่างไร

- สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชนนี้ ก่อนที่จะตั้งหมู่บ้าน สภาพโดยทั่วไปจะเป็นป่า

1.3 ปัจจุบันป่าหรือหนองน้ำหรือห้วยที่เคยมีในอดีตยังคงมีอยู่หรือไม่ ถ้าหมดไป

เพราะเหตุใด

- สภาพโดยทั่วไปของหมู่บ้าน ยังคงสภาพป่าไว้อยู่บ้าง ซึ่งห่างจากหมู่บ้านและชุมชน ประมาณ 6-7 กิโลเมตร

1.4 อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่หมู่บ้าน คืออาชีพอะไร

- อาชีพครั้งแรกของชาวบ้าน ที่อพยพมาครั้งแรก มีอาชีพทำนา ทำสวน

2) ตั้งแต่เริ่มตั้งหมู่บ้านถึงปัจจุบัน ราษฎรมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพ อะไรบ้าง อาชีพดังกล่าว เริ่มเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปี พ.ศ. เพราะเหตุใดจึงมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพ

ก. อาชีพเดิมคือ ทำนา ทำสวน

ข. อาชีพใหม่ คือ ค้าขาย รับจ้าง

2.1 การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า โรงเรียน มีเมื่อปี พ.ศ.ใด

- ถนนเมื่อเริ่มก่อตั้ง หมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนแบบดินเหนียว

- เป็นถนนลูกรังเมื่อปี พ.ศ.2498 ยาว 1,000 เมตร

- เป็นถนนลาดยาง เมื่อ พ.ศ.2541 ยาว 1,500 เมตร

- ถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาว 1,500 เมตร

- ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อ พ.ศ.2514

- ประปาหมู่บ้านซึ่งสร้างที่วัด พ.ศ.2535

3) สภาพปัจจุบัน

3.1 ประชากร

- ในหมู่บ้านมีครัวเรือน 217 ครัวเรือน

- มีประชากรทั้งหมด 803 คน ชาย 400 คน หญิง 403 คน

3.2 ประชากร

แรกเกิด - 3 ปี	จำนวน	12 คน
3 ปี - 6 ปี	จำนวน	19 คน
6 ปี - 12 ปี	จำนวน	72 คน
12 ปี - 14 ปี	จำนวน	15 คน
15 ปี - 18 ปี	จำนวน	30 คน
18 ปี - 50 ปี	จำนวน	403 คน
50 ปี - 60 ปี	จำนวน	136 คน
60 ปีขึ้นไป	จำนวน	116 คน

3.3 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจน ไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้าน มี 25 คน

-ปัจจุบันได้รับการสงเคราะห์จากรัฐ	จำนวน	9 คน
-ได้รับการสงเคราะห์จากที่อื่น ๆ	จำนวน	3 คน

3.4 ในหมู่บ้านมีคนพิการ

-คนพิการ ไม่ได้เรียนหนังสือ	จำนวน	7 คน	
		จำนวน	2 คน

3.5 การประกอบอาชีพ

-มีอาชีพทำนา	100 ครอบครั้ว
-ค้าขาย	12 ครอบครั้ว
-รับจ้าง	25 ครอบครั้ว
-อาชีพทำสวน	80 ครอบครั้ว

3.6 ครอบครั้วที่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง

จำนวน 1-5 ไร่	มีจำนวน	48 ครอบครั้ว
6-10 ไร่	มีจำนวน	17 ครอบครั้ว
11-12 ไร่	มีจำนวน	6 ครอบครั้ว

3.7 ประเภทการทำนา

-มูลค่า	380 ไร่
---------	---------

4) การศึกษา

หมู่บ้านซีเหล็กหลวงไม่มีโรงเรียน เด็กที่เข้าโรงเรียนไปเข้าโรงเรียนภายในตำบลซีเหล็ก ในหมู่บ้านมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีเด็กประมาณ 30 คน ครูผู้สอนกำลังเรียนระดับปริญญาตรีเอก ปฐมวัย ที่สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

5) อาชีพ

ส่วนใหญ่ประชากรในหมู่บ้านประกอบอาชีพการเกษตร คือ ปลูกข้าวโพด พริก ถั่วเหลือง และข้าวในอดีตชาวบ้านจีเหล็กหลวงจะปลูกข้าวกันมากเนื่องจากได้รับผลผลิตเป็นที่น่าพอใจทำให้มีการหาพืชมาปลูกในท้องที่ภายในหมู่บ้านปรากฏว่า ถั่วเหลือง และข้าวโพดสามารถเจริญงอกงามในพื้นที่ตำบลจีเหล็ก จึงทำให้ชาวบ้านหันมาปลูกถั่วเหลืองและข้าวโพดส่วนใหญ่เป็นอาชีพหลักจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีการปลูกพืชหมุนเวียนคือ พริก และข้าว ดอกไม้ ซึ่งสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านปีละมาก ๆ

6) สภาพทางเศรษฐกิจ

ในหมู่บ้านจีเหล็กหลวงสามารถจำแนกอาชีพของชาวบ้าน ได้ดังตาราง

อาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
การเกษตร	105	76.96
รับจ้าง	99	24.24
ค้าขาย	9	9.69
ราชการ	4	9.69
รวม	217	100.00

หมายเหตุ *สภาพครอบครัวเป็นครอบครัวขยายแต่การประกอบอาชีพยังไปประกอบกับครอบครัวเดิมส่วนใหญ่ในครัวเรือนจะทำอาชีพการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 76.69
ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545

สำหรับที่ทำมาหากินของชาวบ้านได้รับเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำมาหากินแล้ว ทั้งหมด 650 ไร่ รวมถึงพื้นที่ในหมู่บ้าน

จำนวนที่ดิน	จำนวนครัวเรือน	ที่ดินที่ได้รับเอกสารสิทธิ์
1 - 5 ไร่	170	170

6-12 ไร่	40	40
1-5 ไร่	170	170
รวม	210	210

ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545

หมายเหตุ สภาพครอบครัวเป็นครอบครัวขยายแต่การประกอบอาชีพยังไปประกอบอาชีพกับครอบครัวเดิม และส่วนใหญ่ในครัวเรือนจะถือครองที่ดินจำนวน 1-5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 78.547

7) รายได้ของประชาชนแยกออกเป็นดังตารางต่อไปนี้

รายได้ (บาท)	จำนวน (ครัวเรือน/เดือน)	ร้อยละ
1,000 – 5,000	33	10.00
5,001 – 10,000	30	9.67
10,001 - 20,000	67	40.60
20,001 - 30,000	38	23.03
30,001 - 50,000	33	10.00
50,001 ขึ้นไป	16	6.70
รวม	217	100.00

ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2545

หมายเหตุ จำนวนรายได้ของประชากรส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.60 ของครัวเรือนทั้งหมด

8) ลักษณะประชากรแบ่งตามเพศประชากรทั้งหมด 803 คน แบ่งออกเป็นชาย 400 คน หญิง 403 คน

อายุของประชากร	จำนวน (คน)	ชาย	หญิง	ร้อยละ
1 วัน - 6 ปี	31	15	16	5.28
7 ปี - 18 ปี	117	58	59	13.92
19 ปี - 50 ปี	403	201	202	64.64
51 ปี ขึ้นไป	252	126	126	16.16
รวม	803	400	403	100.00

ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2545

หมายเหตุ ประชากรส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 19 ปี – 50 ปี เป็นประชากรอยู่ในวัยทำงาน คิดเป็นร้อยละ 64.64 ของประชากรทั้งหมด

9) สภาพทางการศึกษา

ในหมู่บ้านจีเหล็กหลวงยังไม่ได้มีสถานศึกษาเป็นของตัวเองแต่ได้ไปใช้โรงเรียนร่วมกับบ้านต้นคะยอมซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสเปิดสอนระดับอนุบาล-มัธยมศึกษาปีที่ 3 ชื่อโรงเรียนสันคะยอม ด้านการศึกษาของประชากรในหมู่บ้านจีเหล็กหลวงจัดระดับการศึกษาออกมา ดังตาราง

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ทำงาน	ร้อยละ
ป.1- ป.6	442	365	58.40
ม.1- ม.6	156	58	4.32
สูงกว่า ม.6	195	96	6.72
รวม	793	519	69.44

* เด็กแรกเกิดและคนพิการที่ไม่เรียนหนังสือจำนวน 10 คน ร้อยละ 1.6

10) สภาพทางสังคม วัฒนธรรมการเมืองการปกครอง

สภาพสัมพันธ์ภายในชุมชน

สภาพสัมพันธ์ภายในหมู่บ้านจีเหล็กหลวงส่วนใหญ่ร้อยละ 68 จะเป็นครอบครัวขยายเป็นระบบเครือญาติเป็นส่วนใหญ่สังเกตจากการถือครองที่ดินทำมาหากินจะมีผู้ถือครองน้อยกว่าจำนวนครัวเรือน ในการทำการเกษตรจะมาช่วยทางครอบครัว ซึ่งจะมีความผูกพันกันเป็นอย่างดีในภาพรวมของชาวบ้านในหมู่บ้านจีเหล็กหลวงจากแบบบริบทชุมชนแบบที่ 2 และ 7 การหาความเข้มแข็งของชุมชนนั้นชาวบ้านมีความรักใคร่สามัคคีปรองดองกัน มีความซื่อสัตย์สุจริต การยกย่องผู้ที่ทำความดีให้กับหมู่บ้าน มีการพึ่งพาอาศัยกันให้ความช่วยเหลือกันภายในครอบครัวอยู่พร้อมหน้ากันอย่างมีความสุขมีการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนในครอบครัว หรือยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น มีการให้ความช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการในหมู่บ้าน มีการช่วยกันแก้ไขปัญหาชุมชนเกือบร้อยละ 90 ของประชากรที่ได้ให้แสดงความคิดเห็นในระดับมาก

11) ด้านวัฒนธรรมในหมู่บ้าน

สำหรับในหมู่บ้านจีเหล็กหลวงในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาพุทธนั้นทางชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธได้ใช้วัดอินทราราม (วัดบ้านจีเหล็กหลวง) ในวัดมีพระภิกษุ จำนวน 2 รูป และ เณร 7 รูป มีเจ้าอาวาสชื่อพระศราวุธ วชิรปัญญา และในหมู่บ้านจีเหล็กหลวงจะใช้ภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น คำเมือง และประเพณีวัฒนธรรมที่สำคัญที่ยังมีอยู่ภายในหมู่บ้านคือประเพณีวันสงกรานต์

งานบวชลูกแก้ว งานบวชนาค ลอยกระทงและประเพณีสำคัญทางพุทธศาสนายังคงมีอยู่ในหมู่บ้าน สถานที่สำคัญเช่น โบราณสถานวัดอุหรือแหล่งท่องเที่ยวจะมีในบริเวณใกล้เคียงหมู่บ้าน คือวัดป่าแ่ง ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านปากทางสะตวง หมู่ 7 ตำบลจีเหล็ก อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ภายในหมู่บ้านนอกจากประกอบอาชีพการเกษตรแล้วยังมีภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกิดขึ้นมาอีกหลาย ๆ ด้าน แบ่งได้ดังนี้

12) ด้านการเกษตร

การทำไร่นาสวนผสม มีนายต่วน ไครัยค์และนายสานิตย์ ไหลหลังเป็นผู้รู้ในด้านการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม มีนายปี แสงเมืองเป็นผู้รู้ในด้านนี้

13) ด้านหัตถกรรม

การเย็บเสื้อผ้า มีนางนิทา นันตา เป็นผู้รู้ในด้านนี้

14) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ด้านการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับป่าไม้ สืบชะตาหมู่บ้านและต้นไม้ในวันขึ้นปีใหม่ มีนายประพันธ์ ชัยระมภูเป็นผู้รู้

15) ด้านศิลปะและนาฏศิลป์

ด้านศิลปะกรรมค่านาฏศิลป์คนตรีพื้นเมือง นางสาวประนอม ลอดแก้วเป็นผู้รู้ การกล่าวคำเมืองจ้อยขอ นายมา คติงตน

16) ด้านศาสนาและประเพณี

ด้านปรัชญาศาสนา พระสรายุทธ วชิรปัญญา นำหลักสอนศาสนามาประยุกต์และปรับใช้ในการสั่งสอนพุทธศาสนิกชน พ่อหนานอินสม อินเหลาเป็นพระอาจารย์ในพิธีต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

17) ลักษณะการเมืองท้องถิ่น

ในหมู่บ้านจีเหล็กหลวงนั้นชาวบ้านทุกคนมีความเป็นประชาธิปไตยสังเกตจากการคัดเลือกบุคคลต่างเข้ามาทำหน้าที่ในหมู่บ้านจะมีการคัดเลือกและพิจารณาความสามารถความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับหมู่บ้านด้วยความเต็มใจและไม่มีการบังคับอย่างเด็ดขาด ตั้งเกิดจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาหรือการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนแทนชุดเก่าที่หมดวาระออกไปทางชาวบ้านยังมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคคลที่ทำงานจึงพร้อมใจกันคัดเลือกคณะกรรมการชุดเก่าที่จับฉลากออกเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ใหม่ โดยมีการเสนอรายชื่อแล้วขอความเห็นจากสมาชิกซึ่งในทางการเมืองแล้ว คิดว่าจะไม่มีนักการเมืองท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งอย่างแน่นอน

18) องค์กรชุมชน

สำหรับการจัดตั้งองค์กรชุมชนในหมู่บ้านนั้นเกิดกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหลังจาก การได้รับเงินจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านเข้ามาแล้วเกิดกลุ่มดังต่อไปนี้

19) กลุ่มเกษตรทำสวน

กลุ่มเกษตรทำสวนของบ้านชีเหล็กหลวงตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2531 เริ่มก่อตั้งมีสมาชิก 97 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 120 คน ปัจจุบันมีเงินทุน 99,00 บาท มีนายสวัสดิ์ กว่างขวางเป็นประธาน

20) กลุ่มออมทรัพย์

กลุ่มออมทรัพย์บ้านชีเหล็กหลวงรวมกลุ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2541 เริ่มก่อตั้งมีสมาชิก 72 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 126 คน เริ่มก่อตั้งมีนายมนัส โถนาค เป็นประธาน ปัจจุบันมีนายพูนสิทธิ์ จีแดง เป็นประธานมีเงินกลุ่ม 262,111 บาท

21) กลุ่มแม่บ้าน

กลุ่มแม่บ้านชีเหล็กหลวง รวมกลุ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2535 เริ่มก่อตั้งมีสมาชิก 110 คน ปัจจุบัน มีสมาชิก 145 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 31,000 บาท มีน เภวนเรือน แสงเมือง เป็นประธานกลุ่ม

